

Ohcanbagadus 2021

SÁNAG dutkan- ja ovdánahttinruđat 2021.

Sisdoallu

1. SÁNAG dutkan- ja ovdánahttinruđat	2
1.1 Dutkanprošeakta/ ph.d/ postdoc	3
1.2 Fága- ja/dahje bálvalusovdánahttinprošeakta ja prošeaktaovdánahttin/ álggahanstipeanda.....	3
1.3 Láidestusat mat gusket 2021 doarjjajuolludemiide:	4
1. Ohcanskovi bagadus.....	5
2.1 Ohcanmálle	5
2.2 Prošeaktanamma	5
2.3 Áigeplána.....	5
2.4 Čilge progresuuvna	5
2.5 Ovttasbargoguoibmi/guoimmit.....	6
2.6 Prošeavtta čoahkkáigeassu	6
2.7 Ollislaš bušeahtta	6
2.8 Ehtalaš neavvun/dohkkeheamit	8
2.9 Bagadalli	8
3. Bagadus protokollii/ prošeaktačilgehussii.....	9
3.1 Mii berre leat mielde protokollas/prošeaktačilgehusas:	9
3.2 Čuolbmačilgen.....	9
3.3 Teorehtalaš lahkoneapmi ja metoda	9
3.4 Sámi perspektiiva	9
3.5 Geavaheddjiidváikkuheapmi	10
3.5.1 Liŋkkat bagadusaide, njuolggadusaide ja eará sullasaš dokumeanttat	11
Fuomáš: liŋkkain čuožžu dárogillii.	11
3.6 Ovttasbargoguoimmit	11
3.7 Máhttostáhtus/ girjjálašvuohta/ referánsat.....	11
3.8 Čađahanplána.....	11
3.9 Prošeavtta organiseren.....	11
3.10 Etihkalaš árvoštallamat.....	11
Geahča evttohusaid etihkalaš njuolggadusaid birra sámi dearvvašvuodadutkamii ja sámi humána biologalaš ávdnasiid geavaheapmái ja hálddašeapmái. Geahča evttohusa dáppe.	12
3.11 Plána mo dutkanbohtosiid implementeret	12
3.12 Bohtosiid gaskkusteapmi	12
3.13 Bušeahtta	12

4. Bagadus prošeaktačilgehusa.....	12
4.1 Organiseren ja gealbu.....	12
4.2 Namma/čuolbma	12
4.3 Máhttostáhtus	12
4.4 Metoda.....	12
4.5 Raporta	13
5. Eará mildosat.....	13

1. SÁNAG dutkan- ja ovdánahttinruđat

Sámi našuvnnalaš gealbobálvalus –psyhkalaš dearvvašvuodasuddjen ja gárrendilledivššu (SÁNAG) DjO-stivra juohká gitta 2 milj. ruvnnu rádjai jahkásaččat dutkamiidda ja ovdánahttinprošeavttaide. Ulbmil ruđain lea doarjut prošeavttaid mat ovdánahttet máhtu sámi álbmoga psyhkalaš dearvvašvuoda suddjema ja gárrendilledivššu suorggis.

Sáhtta ohcat doarjaga:

- Dutkanprošeavttaide/ph.d/postdoc
- Fága- ja/dahje bálvalusovdánahttimii
- Prošeaktaovdánahttimii/ álggahanstipendii

Sáhtta juolluduvvot doarjja olles dahje oasi dutkanprošeaktii, fága- ja/dahje bálvalusovdánahttimii, mii maiddái sisttisdoallá fága- ja bálvalusovdánahttinprošeavttaid dutkanvuodđuduvvon evalueremii ja implementerenoahttu. Sáhtta maid juolluduvvot doarjja prošeaktaovdánahttimii (álggahanstipeanda) gitta golmma mánnui ohcamuša hábmet ph.d-stipendii, postdoc, fága- ja/dahje bálvalusovdánahttimii.

Dutkan ja ovdánahttinbargu galgá leat áššáiguoskevaš dearvvašvuodabálvalussii. Bargu galgá maid čadnojuvvot klinihkalaš doibmii ja váikkuhit buoredit dearvvašvuodabálvalusaid sápmelaččaide.

Lea dehálaš deavdit ohcamuša dieđuiguin, mat das jerrojuvvojit. Ohcamuš sáddejuvvo elektrovnnalaččat vuolláičállagiin áigemeari siskkobeali **golmma pdf-fiillain**:

1. Ohcanskovvi
2. Protokolla/prošeaktačilgehus
3. Eará mildosat čohkkejuvvon goalmmát pdf-fiilii:
 - a. Duodaštusat mat duodaštít vuodđobálkká, oahppoduodaštus, spesialistadohkkehus, virgedili duodaštus dahje ph.d gráda go bálkká galgá mearridit sidjiide geat ohcet bálkádoarjaga ja CV dáidda.
 - b. Prošeaktajodiheadđji CV
 - c. Eará duodaštusaid mat jerrojuvvojit.

Go vuostáiváldit ohcamušaid de duodaštat e-boasta bokte ahte leat ožžon ohcamuša prošeaktajodiheaddjái ja hálddahaslaš jodiheaddjái/ dutkanovddasvástideaddjái. Ohcamušaid giedahallá SÁNAG DjO-stivra. Ohcamušat árvoštallojit kvaliteahta ja áššái gullevažvuoda ektui. Ohcci ferte fuolahit ahte bákkolaš mildosat leat ohcamis, son ferte maid doalahit formálalaš gáibádusaid ja ohcanáigemeari. Ohcamat mat eai deavdde gáibádusaid dahje mat áigemeari maŋŋá bohtet eai giedahallojuvvo DjO-stivrras. Loga ohcanbagadusa dárkilit.

Ohcama vástáduš boahťa prošeaktajodiheaddjái ja institušuvdnii/dutkanovddasvástideaddjái, sihke ohcamušat mat jokset ja mat eai jovssa doarjjagáibádusaid ožžot oanehis čálalaš kommentára mii guoská ohcamii, maŋŋá juolludeami.

1.1 Dutkanprošeakta/ ph.d/ postdoc

Dutkanprošeavttat mat fátmastit mediinnalaš ja dearvvašvuodađutkama de ferte organiseren ja gelbbolašvuoha čuovvut dearvvašvuodađutkama lága ja dan lánkaásahusaid. Jus ohcá ph.d- stipendiáhta, de ferte prošeaktajodiheaddjís leahkit dutkangelbbolašvuoha. Dát mearkkaša ahte sus ferte leat doavttirgráda dahje leahkit vuosttašamanuensii gelbbolašvuoha. Prošeaktajodiheaddji kompetánsa galgá dokumenterejuvvot ja biddjot mildosiin ohcamiid.

1.2 Fága- ja/dahje bálvalusovdánahťtinprošeakta

1.3 Prošeaktaovdánahťtin/ álggahanstipeanda

Sáhtťa ohcat doarjaga prošeaktaovddideapmái (álggahanstipeandda) gitta golmma mánnui, hábmet protokolla ph.d- stipendii, postdoc, fága- ja/dahje bálvalusovddidanprošeavttaide. Ohcamuš sáddejuvvo dábálaš ohcanskoviin, muhto ii dárbbáš ráhkadit ollislaš protokolla/prošeaktačilgehusa. Dan sadjái biddjojuvvo mielddusin prošeaktasárggaldat, mas leat 2 – 4 siiddu, mas guoskkaha dán bagadusa namuhuvvon áššiid (kapihttal 4).

Jus ohccis lea bealldahkkon prošeaktajurdda, de sáhtťa ohcat doarjaga prošeaktaovdánahťtimii (álggahanstipeanda) ja de vurdojuvvo ahte čuovvu bagadusa protokolla/prošeaktačilgehusa bagadusa, geahča kapihttal 4. Prošeaktaovdánahťtin (álggahanstipeandda) ohcamuš berre sistisdoallat plána geaiguin ovddusguvlui áiggošii ovttasbargat.

Ohcamušas ferte maid mielddusin duodaštus gos bargoaddi duodašta, ahte ohcci oažžu virgelobi nu mo ohcamušas čilgejuvvo, jos ohcamušii juolluduvvo ruđa. Ferte maid bidjat mielddusin vuodđobálkká duodaštusa. Áigodat man ovddas ohcá ferte maid boahťit ovdán čielgasit.

1.4 Ohcci kvalifikašuvnnat ja geatnegasvuoha

Sii geat devdet 70 jagi dahje eambo 2021:s eai sáhte ohcat. Jos prošeaktajodiheaddji deavdá 70 jagi dan botta go prošeakta lea jođus, de ferte ohcanásahus mildosiin bidjat čálalaš čilgehusa gos čuožžu gii váldá prošeaktajodiheaddji ovddasvástádusa badjelassat.

Olbmot geat devdet 70 jagi dahje eambo 2021:s sáhttet oasálastit prošeaktamielbargiin prošeavttas jos sis lea formála čanastus ohcanásahussii dahje ovttasbargo áhahussii prošeaktaáigodagas.

Bagadalli geas lea fágalaš bagadallanovddasvástádus galgá leahkit bargi eará áhahusas go ohcci ja dutki.

Prošeaktaáigodagas lea ohccis/prošeaktajođiheaddjis ovddasvástádus prošeaktii ja galgá:

- Raporteret prošeavttas

1.5 Ohcanásahusa geatnegasvuohta:

Ohcanásahus lea dat áhahus gos prošeakta galgá čađahuvvot, ja gos dutki lea virgáduvvon prošeaktaáigodagas. Áhahusas lea bargoaddiovdasvástádus ohcciid ja earáid badjel, geat galget virgáduvvo (omd. ph.d-stipendiáhta). Ohcanásahusas lea organisatoralaš ovddasvástádus čađahit prošeavtta, ja áhahusas galgá leahkit fysalaš bargosaddji jos lea dárbu.

Jos bagadalli dahje prošeaktajođiheaddji lea bargi eará áhahusas, de lea lihkká áhahus gos dutki bargá ja áhahusas gos dutkkan dáhpáhuvu mii lea ohcanásahus ja mas lea dutkanovddasvástádus.

Ohcan ferte dohkkehuvvot áhahusa jođihangottis. Dat mearkkaša ahte jođihangoddi dohkkeha ahte ohcan sáddejuvvo ja geatnegahtta addit virgelobi ja láchit dili nu ahte ohcci beassá čađahit prošeavtta, jos ohcan dohkkehuvvo. Jos dohkkehuvvo ruhtadeapmi prošeaktii, de galgá ohcanásahus gokčat ekonomalaš oasi mii gullá prošeaktačađaheapmái.

Bargobirasláhka § 14-9, ja eará relevánta njuolggadusat fásta ja gaskaáigásaš virgáibiju birra galgá čuovvut.

Galgá ráhkadit bušehta mii čájeha prošeavtta olggosgoluid. Go DjO ruhtada prošeavtta de lea ohcanásahusas ovddasvástádus prošeavtta rehketoalo stivret, ja ferte čuovvut rehketoalo njuolggadusaid mat gusket DjO-ruhtadeapmái.

Jos áhahus oazžu ruhtadeami rusttegiidda, de galgá ohcanásahus váldit ovddasvástádusa rusttegiid badjel.

1.6 Láidestusat mat gusket 2021 doarjjajuolludemiide:

2021 juolludeames vuoruhuvvojit čuovvovaččat:

- Traumat mat leat čadnojuvvon assimileremii/koloniseremii
- Mánáid ja nuoraid loaktin ja bajásšaddaneavttut
- Dearvvašvuođabálvalusat heivehuvvon sápmelaččaide (omd. e-dearvvašvuohta, ovttasdoaiman, doaimaovdánahttin, vuodđoeláhusat/boazodoallu)
- Julev ja lullisámi dilálašvuohta
- Sámi álbmotdearvvašvuohta, eastadeapmi ja intervenšuvdnadutkan
- Covid-19
- Geavahedjiiid perspektiiva

Ii addo doarjja čielga kvalitehta nannemii, jorgaleapmái dahje bođu mátkkiide.

Go SÁNAG DjO ruhtada proševtta, de galgá SÁNAGs leahkit okta dahje moadde dáid rollain:

- Prošeaktaeaiiggát
- Prošeaktajodiheaddji
- Prošeaktamielbargi
- Bagadalli
- Ovttasbargoguoibmi

Sii geat vuostáiváldet ruđaid leat geatnegahtton mitalit bargguidis bohtosiid birra seminárain/konferánsain ja maid SÁNAG dutkan- ja fágafierpmádagas. Ohcamušas ferte maddái ovdanbuktit plána mo publiseren dáhpáhuvu (raporttain, artihkkaliin jna.). Doarjja eaktuda ahte SÁNAG namuhuvvo ruhtadangáldun almmuhemiid ja gaskkustemiid oktavuodas.

2. Ohcanskovi bagadus

Ohcanskovvi lea gávdnamis [SÁNAG neahttasiiddus](https://sanks.no) (sanks.no).

Deaddil ránes ruvttui, de beasat čállit dasa – ruvtto viidu dađistaga go čálát.

Ohcan galgá leat vuostáiváldojuvvon elektrovnnalaččat 25.10.19 dii. 12:00 e-boasta čujuhussii sanks-fou-soknader@finnmarkssykehuset.no

2.1 Ohcanmálle

Ohcanmálle ferte bohtit ovdán ohcamušas. Geahča ohcanskovis čuoggá 2.

2.2 Prošeaktanamma

Fertet hábmen gaskaboddosaš prošektanama (eanemusat 100 sáni).

2.3 Áigeplána

Čále vurdojuvuon áigodaga olleš prošektii. Álggus gitta goassázii árvvoštalat proševttain geargan. Bija ruoso jus leat ovdal ožžon doarjaga dán prošektii.

2.4 Čilge progrešuvnna

Dán čuoggá deavddát jus prošekta lea ožžon doarjaga ovdal. Mii háliidat oanehaččat oažžut dieđuid proševtta ovdáneami birra. Čilge čuovvu go prošekta ovddit áigeplána. Jus ii čuovo dán áigeplána, de čilge siva dasa (eanemusat 100 sáni).

2.5 Ovttasbargoguoibmi/guoimmit

Dutkanprošeavttain fertejit ovttasbargoguoimmit, regionála, našunála dahje riikkaidgaskasaččat, olggobeale iežat institušuvnna. Fága- ja bálvalusovdánahttinprošeavttain ávžžuhuvvo maiddái ásahit ovttasbargoguoimmiid, váikke ii leat bákkolaš.

Spesifisere ovttasbargoguoimmiid skovvá (eanemusat 100 sáni). Čilge mo ovttasbargu galgá čadáhuvvot, čále nama, bargobáikki/institušuvnna. Ovttasbargošiehtadusat guoskevaš beliiguin galget biddjot mielddusin. Skovis galgá čuožžut maid guoskevaš/ovttasbargoguoibmi galgá bargat prošeavttas. Fágaidrasttildeaddji ja regionála ovttasbargu deattuhuvvo go meannudit ohcamiid.

2.6 Prošeavtta čeahkkáigeassu

Prošeavtta čeahkkáigeasu sisdoallu: Čuolbma, metoda, dieđalaš ja klinihkalaš mearkkašupmi/relevánsa dearvvašvuodálágádussii/SÁNAG:i, publikašuvdnaplána (eanemusat 200 sáni).

2.7 Ollislaš bušeahtta

Buot olggosgolut ja sisaboađut galget spesifiserejuvvot nu go bálká, doaibmagolut, bálvalusaid oastin ja eará olggosgolut. Doaibmagolut sáhttet gokčojuvvot duohta olggosgoluid bokte mat leat čadnojuvvon prošeaktii. Buot prošeaktaolggosgolut fertejit čadnojuvvon prošeaktii. Jus leat ohcan doarjagiid eará ruhtagálduiguin, de fertet čállit gos leat vel ohcan doarjaga seamma prošeaktii ja leat go ohcan olles ruhtadeami dahje oasseruhtadeami.

Sáhtta ohcat ruđa, mii gokčá kaleanddarjagi 2020 goluid. Eaktuduvvo ahte ruhta geavahuvvo bušeahta plána mielde dan jagi masa juolluduvvui.

Go ohcamuš sáddejuvvo ja vejolaš juolludeapmi dohkkehuvvo, de ohcanásahus geatnegahtta iežas gokčat daid geatnegasvuodaid maid bušeahtta mielddisbukta nu ahte prošeakta čadáhuvvo.

SÁNAG' DjO-stivra lea mearridan geavahit dutkanprošeavttaid bálkánjuolggadusaid, mat čilgejuvvojit gihpasis "*Søknadsveileder Forskningsmidler i Helse Nord*". Kapihttal 6.2 ohcanbagadusas oidno ee. ná: "*Buot dearvvašvuodálágádus ohccit, beroškeahttá ámmátčehppodagas, geat ožžot dutkanruđaid Davvi Dearvvašvuodas, leat vuoigadis bisuhit vuodđobálkkásteaset fitnodagas jus sii leat juo nammaduvvon fitnodahkii...*" viidát čuožžu: "*Dutkit main ii leat leamaš dearvvašvuodálágádusas virgi ovdal, muhto mat ožžot barggu dutkanruđaid juolludeami geažil, de heivehuvvo bálká kvalifikašuvnnaid ja dearvvašvuodálágádusa sullasaš virggiid vuodul*". Ohccit eará institušuvnnain lea vuolggasaddji vuodđobálká go juolluduvvo SÁNAG DjO- foanda.

DjO-stivrras lea vejolašvuolta mandáhtta bokte juolludit doarjaga dutkan-, fága- ja/dahje bálvalusovdánahttinprošeavttaide. Jus leat ohcan doarjagiid eará ruhtagálduiguin, de galgá dat

boahitit ovdan bušehtas. Jus sáddet doarjjaohcamuša prošehtii masa ovdal leat ohcan doarjaga, de fertet dokumenteret ahte leat ovdal ohcan doarjaga SÁNAG DjO-foanddas ja eará ruhtadangálduiguin.

Ohcamušas galgá almmuhit, virggi, gealbbu (oahppoduodaštusat/CV) ja vuodđobálkká sidjiide geaidda ohccojuvvo bálkárudat ja daid galgá dokumenteret mildosiiguin.

Ovdamearka bušehta čállimis:

5. Jagi 2018 ollislaš bušehtta. <u>Buot</u> goluid ja boaduid ferte čilget.		
Prošeaktajodiheaddji ja bargiid bálkkát, doaimmagolut, bálvalusaid oastimat ja eará golud.		
	Boadut	Golut
Vuodđobálkká 4 mánu 100 % virgi prošeaktajodiheaddji NN (+sosiála divvagat)		160 000
Vuodđobálkká 4 mánu 50% virgi prošeaktabargi AA(+sosiála divvagat)		80 000
Vuodđobálkká 4 mánu 20 % virgi dutkanveahkkebargi BB (+sosiála divvagat)		24 000
Máttkit jearahallamiid oktavuodas		10 000
Iežasoassi 50% virgi prošeaktamielbargi AA	80 000	
Ohcan SÁNAG DjO-foanda* submi galgá seammalágán	179 000	
Ohcan sámédikkis (dahje eará ruhtagáldut go SÁNAG DjO- foanda galget boahitit ovdan bušehtas, geavat sierra linnjá juohke ruhtagáldui)	20 000	
Gollu mii guoská geavaheaddjiváikkuheapmái (dasa guoská honorára/buhtadas, čoahkkindoaimba jna.)		5000
Oktiibuot (bušehtas galgá balánsa, sisaboahu = olggosgolut)	279 000	279 000
Oktiibuot ohccojuvvon ruhta SÁNAG DjO-foanddas * Supmit galget seammalágán	179 000	
Vejolaš kommentárat bušehta hárrái		
Ovdamearka dihte jos leat ohcan ruđa mángga gáldus, čále geas leat ohcan. Mángga jagi prošeavttain čilgejuvvojit eará jagiid bušehtat protokollas/prošeaktačilgehusas – dása čállojuvvojit ollislaš jahkesupmit.		
<i>Leat maid ohcan legáhtaruđaid Ru 10 000. Jos dat juolluduvvojit prošehtii, de geahppána iežas dutkanruđaid oassi 2020:s.</i>		
<i>Prošeakta bistá 2,5 jagi. Eará prošeaktaáigodaga bušehtta (vrd. protokolla):</i>		
	2020	2021
		2022
	Ru 279 000	Ru 279 000
		Ru 139 500

Sisaboahu lea ruhta maid leat ohcan prošehtii iešguđetlágan ruhtagálduin (dasa guoská SÁNAG DjO-foanda) ja iežasoassi institušuvnnas. Olggosgolut leat gollu mii lea geavahuvvon omd. bálkádít prošeaktajodiheaddji ja prošeaktamielbargi. Dat maid sáhtta leat doaimmagollu,

bálvalusoastin ja eará golut. Olggosgolut mat gusket geavaheaddjiváikkuheapmái galget čuožžut bušehtas, geahča kapihttal 3.5. Protokollas ferte čilget dárkileappot doaimmaid, maida laktásit golut, ovdamearkka dihte mátkkit mat leat čadnon jearahallamiidda.

2.8 Ehtalaš neavvun/dohkkeheamit

Vurdojuvvo ahte ohccái leat ehtalaš njuolggadusat oahppásat. Prošeavttat mat giedahallet persovdnadieđuid fertejit álohii dieđihuvvot persovdnagáhttenáittardeaddjái. Čujuhat obbalaš dutkanehtalaš njuolggadusaide (generelle forskningssetiske retningslinjer) etikkom.no. siidus.

Norgga sámediggi lea ráhkadan etihkalaš njuolggadusaid sámi dearvvašvuodadutkamii ja sámi humána biologalaš ávdnasiid geavaheami ja hálddašeami birra. Prošeavttat maid SÁNAG ruhtada galget čuovvot mearriduvvon njuolggadusaid. Loahpalaš veršuvdna ii leat vel álmuhuvvon, dassái go dat boahtá de geavahuvvo evttohus maid gávnmat [dáppe](http://dappe.no).

Muđuid čujuhat maiddái [Dearvvasvuodadutkanláhki](http://dearvvasvuodadutkanlahkii.no) ja [dutkanehtalashkii](http://dutkanehtalashkii.no). Dearvvasvuodafágalaš dutkanprošeavttaid galgá Medisiinnalaš ja dearvvasvuodafágalaš dutkanetihka guovllulávdegoddi (REK) dohkkehit. Dain iešguđetge organisašuvnnain lea ovddasvástádus hálddašit persovdnadieđuid. Dát mielddisbuktá ahte dutkanprošeavttat mat leat dohkkehuvvon REK bokte galget maiddái dieđihuvvot ja dohkkehuvvot persovdnaáittardeaddji bokte (PVO).

Dutkanprošeavttat mat eai gula dearvvasvuodálaža vuollái ja kvalitehtaprošeavttat galget dohkkehuvvot PVO:s.

Prošeavttat mat fátmastuvvojit dearvvasvuodadutkanlága vuollai fertejit dohkkehuvvot REKas ovdal go biddjojit johtui. Jos áigo geahččalit dálkasiid de ferte ohcat dohkkehusa dáppe: Statens legemiddelverk. Ja prošeavttat mat gáibidit ávžžuhusa persovdnagáhttenáittardeaddjis fertejit dieđihuvvot sierra institušuvdnii. Loahpalaš dohkkeheapmi REKas, Statens legemiddelverk ja persovdnagáhttenáittardeaddjis sáhtta bidjat ohcamii, dahje máŋŋá juolludeami sáddet e-bostii: sanks-fou-soknader@finnmarkssykehuset.no

Buot dárbbalaš dohkkeheamit, ávžžuhusat ja registreremat fertejit leahkit gárvásat go prošeakta biddjo johtui. Mii fuopmášahttit, ahte DjO-doarja ii máksojuvvo ovdal go loahpalaš dohkkeheamit lea addojuvvon, daid prošeavttaide gos gáibiduvvo.

2.9 Bagadalli

PhD prošeavttain lea gáibádus ahte galgá leat váldobagadalli ja veahkkebagadalli. Bija mielddusin duodaštusa. Duodaštus mearkkaša ahte bagadalli lea dohkkehan bagadalliovdasvástádusa ja ahte prošeakta lea čadahahtti ja almmuhanveara. [Mal for veiledererklaering fra Helse Nord kan med fordel brukes, den finner du ved å klikke her.](http://malforveiledererklaering.fra.helse.nord.kan.med.fordel.brukes.den.finner.du.ved.a.klikke.her)

3. Bagadus protokollii/ prošeaktačilgehussii

Protokolla/ prošeaktačilgehus galgá biddjot lassifiilan ohcamuššii ja mildosiidda. Protokolla/ prošeaktačilgehus galgá eanemusat Leahkit 10 siiddu, oktan referánsalistun ja figuvrraiguin. Siidoformáhta galgá Leahkit A4 2 cm márggat, 12 stu. čála (Times New Roman) ja eaŋkil linjágaskka.

Protokolla/prošeaktačilgehus galgá čájehit maid ohcci áigu dutkat, manin aiddo dat čuolbmačilgehus lea mávssolaš ja mo ohcci áigu gávnnahtit vástádusa čulbmii.

Ii leat dušše okta rievttis vuohki čállit protokolla/prošeaktačilgehusa. Hábmemei ja detáljjaid dárkilvuhtii váikkuha earret eará prošeavtta viidodat ja makkár prošeavttas lea sáhka. Dihto dieđut galget dattetge álo leat mielde, vai DjO-stivra sáhtta árvvoštallat ohcamuša relevánssa, kvalitehta, prošeaktajođiheami ja čadaheami gáibádusaid.

Protokolla/prošeaktačilgehusa galgá maid sáhttit geavahit reaidun prošeavtta čadaheami oktavuodas. [Mal for prosjektbeskrivelse fra Helse Nord kan brukes som veileder, den finner du ved å klikke her.](#)

DjO-stivra eaktuda ahte ohcci čuovvu čuovvovaš ávžžuhusaid go hábme protokolla/ prošeaktačilgehusa sisdoalu. DjO-ovttadat sáhtta bagadeami ja rávvaggiid bokte veahkehit jus lea dárbu. Válde oktavuoda SANKS-FOU@finnmarkssykehuset.no. Ohcamušat mat eai olat čuovvovaš gáibádusaid eai meannuduvvo.

3.1 Mii berre leat mielde protokollas/prošeaktačilgehusas:

Lea dehálaš fuomášit buori prošeaktanamahusa/bargonamahusa, mii bures govvida prošeavtta.

3.2 Čuolbmačilgen

Doarjjaohcama čuolbmačilgehus berre čuovvut áigumuša lasihit máhtu psyhkalaš dearvvašvuodasuddjema ja gárrendilledivššu surggiin sámi álbmoga hárrái, ja ovddidit vejolaš áŋgiruššansurggiid, mat bohtet ovdan 2020 almmuheamis (geahča siidu 3).

3.3 Teorehtalaš lahkoneapmi ja metoda

Ohcci galgá ákkastallat mo dutkančuolmma vuodul välljejuvvo teorehtalaš lahkonanvuohki, fágalaš metodat ja dutkanviidodat.

Jos áigu geavahit informánttaid, de ferte prošeaktačilgehus govvidit mo daid áigu háhkat, ja makkár eavttuid vuodul informánttat galget välljejuvvot ja hilgojuvvot (inklušuvdna- ja eksklušuvdnakriterat). Reive, mainna bovdejit informánttaid searvat dutkamii, galgá biddjojuvvot mielddusin.

3.4 Sámi perspektiiva

Doarjjaruđat leat čadnon SÁNAG višuvdnii mii leage ovdánahttit ja nannet ovttadássásaš bálvalusaid psyhkalaš dearvvašvuodasuddjemis ja garrendilledivššus sámi álbmogii. Ohcamuš galgá govvidit makkár ávkeárvu prošeavttas lea sámi álbmoga psyhkalaš

dearvvašvuodasuddjemii ja gárrendilledikšui. Ohcci ferte čilget mo sámi geavaheddjiid váikkuheapmi vuhtiiváldojuvvo proševttas.

3.5 Geavaheddjiidváikkuheapmi

Leat gáibádusat geavaheddjiid váikkuheapmái. Ohcci galgá plánen- ja čadaheami barggus čilget mo geavaheddjiidváikkuheapmi lea oassin klinihkalaš dutkamis ja dearvvašvuodabálvalusdutmamis. Geavaheddjiin lea dadjamaš dearvvašvuodabálvalusas go hábme bálvalusfálaldagaid. Geavaheddjiidváikkuheapmi lea nannejuvvon spesialistadearvvašvuodabálvalus lága bokte jf. Helseforetaksloven § 35. Eiseválddit gáibidit maid ahte geavaheddjiidváikkuheapmi galgá Leahkit dutkosiin. Davvi Dearvvašvuohta RHF lea mearridan njuolggadusaid bokte ahte geavaheddjiidváikkuheapmi dutkamis galgá mielde. Se linker til retningslinjer og veiledere lengre ned.

Geavaheaddjit leat dáppe definerejuvvon pasieantan dahje oapmahažžan. Earát maid sáhttet Leahkit dutkama geavaheaddjit, nu go ovdamearkka dihte dearvvašvuodabargit, muhto sii eai leat primárageavaheaddjejoavku maid gáibádus sisttisoallá.

Geavaheddjiidváikkuheapmi sáhtta dáhpáhuvvot mángga ládje. Sihke našuvnnalaš njuolggadusat ja regionála bagadus mii guoská geavaheddjiidváikkuheapmái dearvvašvuodadutmamis guoská Davvi Dearvvašvuođa RHF dutkanproševttaide, beroškeahhtá ruhtadangáldu. Dutki ferte árvvoštallat makkár geavaheddjiidváikkuheapmi heive ovttaskas prošeaktii. Galgá maid čilgejuvvot gii proševtta geavaheaddji lea. Dutki ferte protokollas/prošeaktačilgehusas čilget mo jurddaša geavaheddjiid ávkkástallat plánen- ja čadahandásis. Jus geavaheddjiidváikkuheapmi ii leat fátmmastuvvon plánemis ja dutkama čadaheamis de dát ferte vuoduštahttot protokollas/prošeaktačilgehusas. Go geavaheddjiin lea vejolašvuohta váikkuhit, ovdánahttit ja rievdadit, de lea geavaheddjiidváikkuheapmi mielde.

Geavaheddjiidváikkuheapmi dearvvašvuodadutmamis mearkkaša ahte geavaheaddjit fátmmastuvvojit dutkanproševttaiguin ja dáikko bokte besset váikkuhit mearrádusaide. Mihttu geavaheddjiidváikkuheamiin lea váikkuhit buoredit proševttaid/dutkamiid kvalitehta. Geavaheaddji sáhtta juogo searvat iešguđetge fásaide proševttas dahje strategalaš dásis mearrideaddji orgánaid/stivrenjoavkkuid bokte mat leat čadnojuvvon prošeaktii. Geavaheddjiidváikkuheami ulbmil lea dialoga ja ovttasbargu gaskkal dutkiid/fágaovddidanolbmuid ja geavaheddjiid.

Ferte rehkenastit goluid go geavaheddjiidváikkuheapmi fátmmastuvvo dearvvašvuodadutmamis. Dutkit fertejit bušeteret buot olggosgoluid plánejuvvon prošeaktii, maddái goluid čadnojuvvon geavaheddjiidváikkuheapmái.

Proševttat mat leat ruhtaduvvon Davvi Dearvvašvuođas galget sisttisoallat geavaheaddji nama. Geavaheaddji lea pasieantajoavkko ovddasteaddji, ja anonymitehta dáhpáhuvvu dušše erenoamáš dáhpáhusain. Dát maid guoská go proševtta ruhtaduvvo SÁNAG Djo-foanddas.

Davvi Dearvvašvuoda RHF dohkkehuvvon buhtadasaid ja eará dearvvašvuodafitnodagaid buhtadasaid gávnnat liŋkkas vuolábealde.

3.5.1 Liŋkkat bagadusaide, njuolggadusaide ja eará sullasaš dokumeanttat

Fuomáš: liŋkkain čuožžu dárogillii.

[Veileder for brukervedvirkning i helseforskning i spesialisthelsetjenesten](#)

[Vedtatte retningslinjer – brukervedvirkning i helseforskning i Norge \(26. februar 2015\)](#)

[Rapport – brukervedvirkning i helseforskning i Norge \(10. februar 2014\)](#)

[Brukermedvirkning på systemnivå i helseforetak \(februar 2017\)](#)

[Godtgjørelse av brukere i Helse Nord RHF og alle underliggende helseforetak](#)

3.6 Ovttasbargoguoimmit

Ohcci ferte čilget ovttasbargoguoimmiid doaimma ja rolla. Galgá čilgejuvvot maid guoskevaš/ovttasbargoguoibmi galgá bargat prošeavttas. Ovttasbargo šiehtadus dahje duodaštus biddjo mildosiin.

3.7 Máhttostáhtus/ girjjálašvuolta/ referánsat

Ohcci ferte čájehit makkár dieđut/dutkan gávdno fáttá birra masa ohcá ruđaid. Son ferte nappo čujuhit relevánta referánssaide.

3.8 Čadahanplána

Prošeavtta čadaheapmái ferte leat ráhkaduvvon plána, mii čájeha ahte lea realisttalaš ja vejolaš čadahit rehkenastojuvvon resurssaiguin (áigerámma, áigegeavaheapmi, ekonomiiija, bargit ja gealbu).

3.9 Prošeavtta organiseren

Dearvvašvuodadutkama lánka bidjá gáibádusaid dearvvašvuodafágalaš dutkama organiseremii. Protokollas/prošeaktačilgehusas galgá boahit ovdan mo dutkan organiserjuvvo, prošeaktajodiheadji, prošeaktabargi(id) ja bagadeaddji(id) namat ja sin gealbu suorggis. Galgá maid čilget mo dieđuid áigu rádjat.

3.10 Etihkalaš árvvoštallamat

Ohcci galgá árvvoštallat prošeavtta etihkalaš beliid. Vurdojuvvo, ahte dáhkko sierra ehtalaš árvvoštallan dutkan/ovdánahttinbarguide sámi álbmoga ektui.

Geahča evttohusaid etihkalaš njuolggadusaid birra sámi dearvvašvuodadutkamii ja sámi humána biologalaš ávdnasiid geavahepmái ja hálddašeapmái. Geahča evttohusa [dáppe](#).

3.11 Plána mo dutkanbohtosiid implementeret

Čilge mo plánet implementeret dutkanbohtosiid dearvvašvuodabálvalussii.

3.12 Bohtosiid gaskkusteapmi

Ohcci ferte ovddidit plána, mii čájeha mo son áigu gaskkustit proševtta bohtosiid.

3.13 Bušeahtta

Prošektii galgá ráhkadit dárkilis bušeahtta. Juolluduvvon ruđaid galgá geavahit ráhkaduvvon bušeahtta mielde. Jos lea vuostáiváldán dahje ohcan ruđa eará gálduin, de ferte dan almmuhit geahča čuoggá 4.7.

4. Bagadus prošektačilgehusa

Sáhhtá oheat doarjaga prošektaovddideapmái (álggahanstipeandda) gitta golmma mánnui, hábmet protokolla phd. stipendii, fága- ja/dahje bálvalusovddidanproševttaide. Ohcamuš sáddejuvvo dábálaš ohcanskoviin, muhto ii dárbaš ráhkadit ollislaš protokolla/prošektačilgehusa. Dan sadjái biddjojuvvo mielddusin prošektasárggaldat, mas leat 2 – 4 siiddu, mas guoskkaha dán bagadusa namuhuvvon áššiid.

4.1 Organiseren ja gealbu

Bargoaddi galgá duodaštit, ahte ohcci oažžu virgelobi nu mo ohcamušas čilgejuvvo, jos ohcamušii juolluduvvo ruđa. Ferte maid bidjat mielddusin duodaštusa vuodđobálkká birra. Ferte almmuhit man guhkes áigodahkii doarjaga ohcá. PhD-stipeandda ohcamuša prošektajođiheaddjis galgá leahkit dutkangelbbolašvuolta.

4.2 Namma/čuolbma

Ohcci ferte čilget proševtta ulbmila ja čuolbmačilgehusa. Prošektii ferte hábmet gaskaboddasaš bargonamahusa.

4.3 Máhttostáhtus

Referánssaid vuodul ferte čilget makkár máhttostáhtus fáttás lea (dutkan/vásáhusaide vuodđuduvvi máhttu/teorija).

4.4 Metoda

Prošektasárggaldagas ferte boahit ovdan makkár metoda(id) leat jurddašan geavahit. Makkár populašuvnna áigot dutkat? Mo dieđut čoggojuvvojit? Mii lea proševtta áigerámma? Makkár dohkkeheamit dárbašuvvojit proševtta álggaheapmái ja čađaheapmái

4.5 Raporta

Go friija oastima áigodat lea nohkan, de fertet sáddet raportta, mii lea hábmejuvvon dego gárvves prošeaktačilgehussan/protokollan. Geahča bagadusa ”Mii berre leat mielde protokollas/prošeaktačilgehusas go ozat ruđaid SÁNAG’ DjO-foanddas”.

5. Eará mildosat

Miellidusin fertet bidjat CV/duođastusaid mat dokumenterejit prošeaktabargiid ja vejolaš bagadeddjiid dárbblaš gealbbu, ja vejolaš almmustahttinlisttu.

CV ii galgga guhkit go 2 (guokte) A4 siiddu, dat galgá sistsidoallat relevánta oahpu, vásáhusa ja bagadallanvásáhusa. Publikašuvdna listu ii galgga guhkit go A4 siiddu ja dat galgá sistsidoallat deháleamos publikašuvnnaid (eará čálát loguid mielde).

Ohcci ovddasvástida ahte dieđut ohcankovis leat riehta ja ahte lea bidjan rivttes mildosiid.

6. Raporta ja rehketoallu

Prošeavttat mat ožžot doarjaga galget addit máhcahagaid ovdal dieđihanáigemeari go ožžot ruđaid.

Prošeavtta raporta ja rehketoallu galgá leahkit gárvvis mañimuš guovvamánu 1. beaivvi 2021.

Sus geas lea ovddasvástáduš institušuvnna rehketoalus dahje ekonomiiaráđdeaddi galgá vuolláičállit rehketoalu. Doarjja mii ii leat geavahuvvon ja/dahje ii gula juolludeapmái, galgá máksut ruovttuluotta.

Lea vejolaš ohecat sirdit doarjaga jagis jahkái, 2020 ruđaid bidjat 2021 prošektii. Jos áigo sirdit ruđaid, de fertet ohca ovdal skábmamánu **1. beaivvi 2020**. Fertet muitalit manne doarjaga galgá sirdit. Gaskaboddosaš raporta ja rehketoallu galgá ohcama mielde.

Váldde oktavuoda SÁNAG DjO ovttagain jos leat gažaldagat. SANKS-FoU@finnmarkssykehuset.no tlf. 78 94 75 14 / 917 12 352 (DjO-ráđdeaddi, Johanna Unga) dahje SÁNAG jodiheaddji Gunn Heatta tlf. 411 20 546: Gunn.Heatta@finnmarkssykehuset.no